

ZAŁĄCZNIK I — WARUNKI OGÓLNE

SPIS TREŚCI

ZAŁĄCZNIK I — WARUNKI OGÓLNE	1
CZĘŚĆ A – POSTANOWIENIA PRAWNE I ADMINISTRACYJNE.....	5
ARTYKUŁ II.1 – DEFINICJE	5
ARTYKUŁ II.2 – OBOWIĄZKI OGÓLNE BENEFICJENTA.....	6
ARTYKUŁ II.3 – KOMUNIKACJA MIĘDZY STRONAMI	7
II.3.1 Forma i środki komunikacji.....	7
II.3.2 Data korespondencji	7
ARTYKUŁ II.4 – ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY	8
ARTYKUŁ II.5 – KONFLIKT INTERESÓW	8
ARTYKUŁ II.6 - POUFNOŚĆ.....	8
ARTYKUŁ II.7 – PRZETWARZANIE DANYCH OSOBOWYCH.....	8
II.7.1 Przetwarzanie danych osobowych przez Komisję	8
II.7.2 Przetwarzanie danych osobowych przez beneficjenta	9
ARTYKUŁ II.8 – WIDOCZNOŚĆ FINANSOWANIA UNIJNEGO	10
II.8.1 Informacje dotyczące finansowania unijnego oraz wykorzystanie emblematu Unii Europejskiej.....	10
II.8.2 Zastrzeżenia wyłączające odpowiedzialność Komisji	10
ARTYKUŁ II.9 – ISTNIEJĄCE WCZEŚNIEJ PRAWA I WŁASNOŚĆ ORAZ KORZYSTANIE Z WYNIKÓW (W TYM PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ I PRZEMYSŁOWEJ)	10
II.9.1 Prawo własności wyników przysługujące beneficjentowi	10
II.9.2 Istniejące wcześniej prawa	10
II.9.3 Prawo do korzystania z rezultatów oraz istniejących wcześniej praw przez Unię.....	11

ARTYKUŁ II.10 – UDZIELANIE ZAMÓWIEŃ NIEZBĘDNYCH DO REALIZACJI AKCJI.....	12
ARTYKUŁ II.11 – PODWYKONAWSTWO CZYNNOŚCI STANOWIĄCYCH CZĘŚĆ Działania	13
ARTYKUŁ II.12 – WSPARCIE FINANSOWE NA RZECZ OSÓB TRZECICH..	13
ARTYKUŁ II.13 – ZMIANY UMOWY	14
ARTYKUŁ II.14 – PRZENIESIENIE ROSZCZEŃ O PŁATNOŚĆ NA OSOBY TRZECIE	14
ARTYKUŁ II.15 – SIŁA WYŻSZA	15
ARTYKUŁ II.16 – ZAWIESZENIE REALIZACJI działania	15
II.16.1 Zawieszenie realizacji przez beneficjenta	15
II.16.2 Zawieszenie realizacji działania przez Komisję.....	15
II.16.3 Skutki zawieszenia.....	16
ARTYKUŁ II.17 – WYPOWIEDZENIE UMOWY	17
II.17.1 Wypowiedzenie umowy beneficjenta	17
II.17.2 Wypowiedzenie umowy z inicjatywy Komisji	17
II.17.3 Skutki wypowiedzenia	19
ARTYKUŁ II.18 – PRAWO WŁAŚCIWE, ROZSTRZYGANIE SPORÓW ORAZ DECYZJE STANOWIĄCA TYTUŁ EGZEKUCYJNY.....	20
CZĘŚĆ B – POSTANOWIENIA FINANSOWE	21
ARTYKUŁ II.19 – KOSZTY KWALIFIKOWALNE	21
II.19.1 Warunki kwalifikowalności kosztów	21
II.19.2 Kwalifikowalne koszty bezpośrednie.....	21
II.19.3 Kwalifikowalne koszty pośrednie	23
II.19.4 Koszty niekwalifikowalne.....	23
ARTYKUŁ II.20 – MOŻLIWOŚĆ IDENTYFIKACJI I ZWERYFIKOWANIA ZADEKLAROWANYCH KWOT	23

II.20.1 Deklarowanie kosztów i wkładów	23
II.20.2 Ewidencja i inne dokumenty potwierdzające deklarowane koszty i wkłady	24
II.20.3 Warunki określające zgodność praktyki księgowania kosztów.....	25
ARTYKUŁ II.21 – KWALIFIKOWALNOŚĆ KOSZTÓW PODMIOTÓW POWIĄZANYCH Z BENEFICJENTEM.....	26
ARTYKUŁ II.22 – PRZESUNIĘCIA BUDŻETOWE.....	26
ARTYKUŁ II.23 – NIEWYPEŁNIANIE OBOWIĄZKÓW W ZAKRESIE SPRAWOZDAWCZOŚCI.....	27
ARTYKUŁ II.24 – ZAWIESZENIE PŁATNOŚCI I BIEGU TERMINU PŁATNOŚCI.....	27
II.24.1 Zawieszenie płatności.....	27
II.24.2 Zawieszenie biegu terminu płatności	28
ARTYKUŁ II.25 – OBLICZENIE OSTATECZNEJ KWOTY DOTACJI.....	29
II.25.1 Etap 1 – Stosowanie stawki zwrotu do kosztów kwalifikowalnych i dodanie finansowania niepowiązanego z kosztami, wkładami jednostkowymi, wkładami w formie płatności ryczałtowej i w postaci finansowania według stawek ryczałtowych.....	30
II.25.2 Etap 2 — Ograniczenie do maksymalnej kwoty dotacji	31
II.25.3 Etap 3 – Zmniejszenie z tytułu zasady braku zysku.....	31
II.25.4 Etap 4 – Zmniejszenie z powodu nieprawidłowej realizacji, nieprawidłowości, nadużycia finansowego lub naruszenia obowiązków.....	32
ARTYKUŁ II.26 – ODZYSKANIE ŚRODKÓW	33
II.26.1 Odzyskanie środków	33
II.26.2 Procedura odzyskania środków	33
II.26.3 Odsetki za zwłokę	34
II.26.4 Opłaty bankowe.....	34
ARTYKUŁ II.27 – KONTROLE, AUDYTY I OCENA	34

II.27.1 Kontrole techniczne i finansowe, audyty oraz oceny okresowe i końcowe	34
II.27.2 Obowiązek przechowywania dokumentów	35
II.27.3 Obowiązek przedstawienia informacji	35
II.27.4 Wizyty na miejscu	35
II.27.5 Kontrykcyjne postępowanie audytowe	36
II.27.6 Skutki ustaleń audytowych	36
II.27.7 Korekta systemowych lub powtarzających się nieprawidłowości, nadużyć finansowych lub naruszeń obowiązków	36
II.27.8 Prawa OLAF-u	38
II.27.9 Prawa Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i Prokuratury Europejskiej.....	39

CZĘŚĆ A – POSTANOWIENIA PRAWNE I ADMINISTRACYJNE

ARTYKUŁ II.1 – DEFINICJE

Do celów umowy stosuje się następujące definicje:

„działanie”: zbiór działań lub projekt, przewidziane do realizacji przez beneficjenta w sposób opisany w załączniku I, na które zostało przyznane dofinansowanie;

„naruszenie obowiązków”: niewywiązanie się przez beneficjenta z jednego lub większej liczby zobowiązań umownych;

„informacje lub dokumenty poufne”: wszelkie informacje lub dokumenty (w dowolnym formacie), które jedna ze stron otrzymała od drugiej strony lub do których którakolwiek ze stron miała dostęp w związku z realizacją umowy, określone na piśmie przez którąkolwiek ze stron jako poufne. Nie obejmują one informacji, które są publicznie dostępne;

„konflikt interesów”: sytuacja, w której bezstronna i obiektywna realizacja Umowy przez beneficjenta jest zagrożona z uwagi na względy rodzinne lub emocjonalne, sympatie polityczne lub przynależność państwową, interes gospodarczy lub jakiegokolwiek inne bezpośrednie lub pośrednie interesy osobiste bądź jakiegokolwiek inne interesy wspólne z Komisją lub dowolną osobą trzecią w odniesieniu do przedmiotu Umowy;

„koszty bezpośrednie”: te konkretne koszty, które są bezpośrednio związane z realizacją *działania* i tym samym mogą być bezpośrednio do niej przypisane. Nie mogą one obejmować żadnych *kosztów pośrednich*;

„siła wyższa”: każda nieprzewidywalna wyjątkowa sytuacja lub zdarzenie, pozostające poza kontrolą stron umowy, uniemożliwiające którejkolwiek ze stron wypełnienie któregośkolwiek ze swoich zobowiązań wynikających z umowy, niewynikające z błędu ani zaniedbania z ich strony ani ze strony podwykonawców, podmiotów powiązanych i osób trzecich otrzymujących wsparcie finansowe, i których nie można było uniknąć mimo zachowania należytej staranności. Za *siłę wyższą* nie uznaje się: sporów pracowniczych, strajków, trudności finansowych lub niewykonania usługi, usterek sprzętu, wad materiałów lub opóźnień w ich dostawie, chyba że są one bezpośrednim następstwem działania *siły wyższej*;

„formalne powiadomienie”: forma komunikacji pisemnej między stronami, za pomocą poczty lub poczty elektronicznej, która zapewnia nadawcy przekonujący dowód, że wiadomość została dostarczona do określonego odbiorcy;

„nadużycie finansowe”: wszelkie działanie lub zaniechanie, które dotyczy wykorzystania lub przedstawienia nieprawdziwych, niepoprawnych lub niepełnych oświadczeń lub dokumentów, skutkujące sprzeniewierzeniem lub bezprawnym zatrzymaniem środków finansowych lub aktywów z budżetu Unii, lub nieujawnienia informacji z naruszeniem określonych zobowiązań, z tym samym skutkiem, lub niewłaściwego wykorzystania takich środków finansowych lub aktywów do celów innych niż te, na które pierwotnie zostały przyznane;

„poważne wykroczenie zawodowe”: naruszenie mających zastosowanie przepisów ustawowych lub wykonawczych bądź norm etycznych grupy zawodowej, do której należy dana osoba lub podmiot, lub każde bezprawne zachowanie danej osoby lub podmiotu, które ma wpływ na ich zawodową wiarygodność, gdy tego rodzaju zachowanie wskazuje na bezprawny zamiar lub rażące niedbalstwo;

„okres realizacji”: okres realizacji działań stanowiących część *działania*, jak określono w art. I.2.2;

„koszty pośrednie”: koszty, które nie są konkretnymi kosztami bezpośrednio związanymi z realizacją *działania* i tym samym nie mogą być bezpośrednio do niej przypisane. W skład takich kosztów nie mogą wchodzić żadne koszty wskazane lub zadeklarowane jako *kwalifikowalne koszty bezpośrednie*;

„nieprawidłowość”: wszelkie naruszenie przepisów prawa UE wynikające z działania lub zaniechania beneficjenta, które powoduje lub mogłoby spowodować szkodę w budżecie Unii;

„maksymalna kwota dotacji”: maksymalny wkład UE w *akcję*, jak określono w art. I.3.1;

„istniejące wcześniej materiały”: wszelkie materiały, dokumenty, technologie lub wiedza ekspercka istniejące przed wykorzystaniem ich przez beneficjenta do uzyskania rezultatu w ramach realizacji *działania*;

„istniejące wcześniej prawo”: każde prawo własności przemysłowej i intelektualnej dotyczące *istniejących wcześniej materiałów*; może obejmować prawo własności, licencję lub prawo użytkowania należące do beneficjenta lub do dowolnej innej osoby trzeciej;

„osoba powiązana”: każda osoba fizyczna lub prawna, która jest członkiem organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego beneficjenta, lub która posiada uprawnienia do reprezentowania, uprawnienia decyzyjne lub kontrolne w odniesieniu do beneficjenta;

„data rozpoczęcia”: dzień, w którym rozpoczyna się realizacja *działania*, zgodnie z art. I.2.2;

„umowa o podwykonawstwo”: umowa w sprawie zamówienia w rozumieniu art. II.10, która obejmuje realizację czynności stanowiących część *działania*, zgodnie z opisem w załączniku II, przez osoby trzecie.

ARTYKUŁ II.2 – OBOWIĄZKI OGÓLNE BENEFICJENTA

Beneficjent:

- a) jest odpowiedzialny za wykonanie *działania* zgodnie z Umową;
- b) jest zobowiązany przestrzegać wszelkich zobowiązań prawnych, którym podlega zgodnie ze stosownymi przepisami prawa unijnego, międzynarodowego i krajowego;
- c) jest zobowiązany niezwłocznie poinformować Komisję o wszelkich wydarzeniach lub okolicznościach, które są mu znane i mogą wpłynąć na realizację *działania* lub ją opóźnić;
- d) jest zobowiązany niezwłocznie poinformować Komisję;

- (i) o wszelkich zmianach swojej sytuacji prawnej, finansowej, technicznej, organizacyjnej lub własnościowej oraz o wszelkich zmianach swojej nazwy, swojego adresu lub przedstawiciela prawnego;
- (ii) o wszelkich zmianach sytuacji prawnej, finansowej, technicznej, organizacyjnej lub własnościowej jego podmiotów stowarzyszonych oraz o zmianie ich nazwy, adresu lub przedstawiciela prawnego;
- (iii) o wszelkich zmianach dotyczących sytuacji wykluczenia wymienionych w art. 136 rozporządzenia (UE) 2018/1046, w tym w odniesieniu do podmiotów z nim powiązanych.

ARTYKUŁ II.3 – KOMUNIKACJA MIĘDZY STRONAMI

II.3.1 Forma i środki komunikacji

Wszelka komunikacja dotycząca Umowy lub jej realizacji, w tym powiadomienia o decyzjach, pisma, dokumenty lub informacje związane z procedurami administracyjnymi musi

- (a) być sporządzona na piśmie (w wersji papierowej lub w formie elektronicznej) w języku Umowy;
- (b) być opatrzone numerem umowy oraz
- (c) być dokonywana z uwzględnieniem danych kontaktowych określonych w art. I.6.

W szczególności strony uzgadniają, że każde *formalne powiadomienie* przesłane pocztą lub pocztą elektroniczną ma pełny skutek prawny i jest dopuszczalne jako dowód w postępowaniu administracyjnym lub sądowym.

Jeżeli jedna ze stron wystąpi z wnioskiem o pisemne potwierdzenie wiadomości elektronicznej w rozsądnym terminie, nadawca niezwłocznie przekazuje jej oryginalną wersję papierową.

II.3.2 Data korespondencji

Wszelką korespondencję uznaje się za przekazaną w chwili jej otrzymania przez stronę będącą odbiorcą, chyba że w Umowie przewidziano, że korespondencję uznaje się za przekazaną w dniu, w którym ją wysłano.

Korespondencję elektroniczną uważa się za otrzymaną przez stronę będącą odbiorcą w dniu jej wysłania, pod warunkiem że jest ona kierowana na adres podany w art. I.6. Strona wysyłająca musi być w stanie udokumentować datę wysłania. Jeżeli nadawca otrzyma informację o niedostarczeniu wiadomości, dokłada wszelkich starań, aby zapewnić faktyczne dostarczenie tego powiadomienia drugiej stronie drogą elektroniczną lub pocztową. W takim przypadku uznaje się, że strona wysyłająca nie naruszyła swojego obowiązku wysłania takiej korespondencji w określonym terminie.

Przesyłkę przesyłaną Komisji pocztą lub kurierem uważa się za otrzymaną przez Komisję w dniu jej rejestracji w dziale określonym w art. I.6.

Formalne powiadomienia uważa się za otrzymane przez stronę otrzymującą w dniu otrzymania wskazanym w otrzymanym przez stronę wysyłającą potwierdzeniu, że wiadomość została dostarczona do wskazanego adresata.

ARTYKUŁ II.4 – ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY

II.4.1 Komisja nie ponosi odpowiedzialności za szkody spowodowane lub poniesione przez beneficjenta, w tym za wszelkie szkody wyrządzone osobom trzecim w konsekwencji lub podczas realizacji *działania*.

II.4.2 Z wyjątkiem przypadków działania *sily wyższej* beneficjent rekompensuje Komisji wszelkie szkody poniesione przez nią w wyniku realizacji *działania* lub w związku z tym, że *akcja* nie była realizowana w pełnej zgodności z umową.

ARTYKUŁ II.5 – KONFLIKT INTERESÓW

II.5.1 Beneficjent stosuje wszelkie niezbędne środki w celu zapobieżenia sytuacjom *konfliktu interesów*.

II.5.2 Beneficjent niezwłocznie informuje Komisję o wszelkich sytuacjach stanowiących *konflikt interesów* lub mogących doprowadzić do takiego konfliktu. Niezwłocznie podejmuje wszelkie środki niezbędne do naprawy tej sytuacji.

Komisja ma prawo sprawdzać, czy poczynione kroki są wystarczające, i może zażądać podjęcia w określonym terminie dodatkowych działań.

ARTYKUŁ II.6 - POUFNOŚĆ

II.6.1 W trakcie realizacji *działania* i przez pięć lat po płatności salda strony mają obowiązek traktować jako poufne wszelkie informacje i dokumenty poufne.

II.6.2 Strony mogą wykorzystywać *informacje i dokumenty poufne* do celów innych niż wypełnienie swoich zobowiązań wynikających z niniejszej Umowy, pod warunkiem uprzedniego uzyskania pisemnej zgody drugiej strony.

II.6.3 Obowiązki dotyczące zachowania poufności nie mają zastosowania, jeżeli:

- (a) strona ujawniająca wyraża zgodę na zwolnienie drugiej strony z tych obowiązków;
- (b) *informacje lub dokumenty poufne* zostały upublicznione w inny sposób niż poprzez naruszenie obowiązków zachowania poufności;
- (c) ujawnienie *informacji lub dokumentów poufnych* wymagane jest przez prawo.

ARTYKUŁ II.7 – PRZETWARZANIE DANYCH OSOBOWYCH

II.7.1 Przetwarzanie danych osobowych przez Komisję

Wszelkie dane osobowe znajdujące się w Umowie muszą być przetwarzane przez Komisję zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1725¹.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki

Takie dane muszą być przetwarzane przez administratora danych określonego w art. I.6 wyłącznie do celów wykonywania Umowy, zarządzania nią i monitorowania jej lub w celu ochrony interesów finansowych UE, w tym na potrzeby kontroli, audytów i dochodzeń zgodnie z art. II.27.

Beneficjent ma prawo do dostępu do swoich danych osobowych, do ich poprawienia lub usunięcia oraz prawo do ograniczenia przetwarzania lub w stosownych przypadkach prawo do przenoszenia danych lub prawo do sprzeciwu wobec przetwarzania jego danych osobowych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1725. W tym celu przesyła wszelkie zapytania dotyczące przetwarzania jego danych osobowych do administratora danych określonego w art. I.6.

Beneficjent może odwołać się w każdej chwili do Europejskiego Inspektora Ochrony Danych.

II.7.2 Przetwarzanie danych osobowych przez beneficjenta

Beneficjent ma obowiązek przetwarzać dane osobowe w ramach umowy zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i krajowego w zakresie ochrony danych (w tym wymogami dotyczącymi pozwoleń lub zawiadomień).

Beneficjent może udzielić swemu personelowi dostępu wyłącznie do danych, które są niezbędne do celów realizacji umowy, zarządzania nią i jej monitorowania. Beneficjent ma obowiązek zapewnić, aby pracownicy upoważnieni do przetwarzania danych osobowych zobowiązali się do zachowania poufności lub podlegali odpowiedniemu ustawowemu obowiązkowi zachowania poufności.

Beneficjent przyjmuje odpowiednie techniczne i organizacyjne środki bezpieczeństwa, uwzględniając ryzyko, jakie niesie ze sobą przetwarzanie, a także charakter, kontekst i cele przetwarzania danych osobowych. Należy to uczynić w celu zagwarantowania w odpowiednich przypadkach:

- (a) pseudonimizacji i szyfrowania danych osobowych;
- (b) zdolności do ciągłego zapewnienia poufności, integralności, dostępności i odporności systemów i usług przetwarzania;
- (c) zdolności do szybkiego przywrócenia dostępności danych osobowych i dostępu do nich w razie incydentu fizycznego lub technicznego;
- (d) regularnego testowania, mierzenia i oceniania skuteczności środków technicznych i organizacyjnych mających zapewnić bezpieczeństwo przetwarzania;
- (e) środków ochrony danych osobowych przed przypadkowym lub bezprawnym zniszczeniem, utratą, modyfikacją, nieuprawnionym ujawnieniem lub nieuprawnionym

organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE.

dostępem do danych osobowych przesyłanych, przechowywanych lub w inny sposób przetwarzanych.

ARTYKUŁ II.8 – WIDOCZNOŚĆ FINANSOWANIA UNIJNEGO

II.8.1 Informacje dotyczące finansowania unijnego oraz wykorzystanie emblematu Unii Europejskiej

O ile Komisja nie zażąda lub nie postanowi inaczej, wszelkie związane z *akcją* komunikaty lub publikacje, wydawane przez beneficjenta, w tym podczas konferencji, seminariów lub we wszelkich materiałach informacyjnych lub promocyjnych (takich jak broszury, ulotki, plakaty, prezentacje, w formie elektronicznej itp.) muszą:

- (a) wskazywać, że *akcja* została dofinansowana ze środków Unii oraz
- (b) zawierać emblemat Unii Europejskiej.

W przypadku umieszczania emblematu w sąsiedztwie innego logo, emblemat Unii Europejskiej jest odpowiednio wyróżniony.

Obowiązek zamieszczenia emblematu Unii Europejskiej nie oznacza przyznania beneficjentowi wyłącznego prawa do jego wykorzystania. Beneficjent nie może przywłaszczyć sobie emblematu Unii Europejskiej ani podobnego znaku towarowego lub logo przez ich zarejestrowanie ani w żaden inny sposób.

Do celów pierwszego, drugiego i trzeciego akapitu oraz na warunkach określonych w tych akapitach beneficjent może wykorzystywać emblemat Unii Europejskiej bez uprzedniego zezwolenia Komisji.

II.8.2 Zastrzeżenia wyłączające odpowiedzialność Komisji

Wszelkie związane z *akcją* komunikaty lub publikacje, wydawane przez beneficjenta w dowolnej formie i za pomocą dowolnych środków, muszą wskazywać, że:

- (a) wyrażają jedynie opinię ich autora oraz
- (b) Komisja nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystanie w jakikolwiek sposób zawartych w nich informacji.

ARTYKUŁ II.9 – ISTNIEJĄCE WCZEŚNIEJ PRAWA I WŁASNOŚĆ ORAZ KORZYSTANIE Z WYNIKÓW (W TYM PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ I PRZEMYSŁOWEJ)

II.9.1 Prawo własności wyników przysługujące beneficjentowi

Beneficjent zachowuje prawo własności rezultatów *działania*, w tym prawa własności przemysłowej i intelektualnej, oraz sprawozdań i innych dokumentów z nim związanych, o ile w Umowie nie postanowiono inaczej.

II.9.2 Istniejące wcześniej prawa

Jeżeli Komisja wyśle beneficjentowi pisemny wniosek, w którym określi, które rezultaty zamierza wykorzystać, beneficjent:

- (a) sporządza wykaz wszystkich *istniejących wcześniej praw*, które są objęte tymi rezultatami oraz
- (b) dostarcza ten wykaz Komisji najpóźniej wraz z wnioskiem o płatność salda.

Beneficjent ma obowiązek zadbać o to, aby przy realizacji umowy on sam oraz podmioty z nim powiązane posiadały wszelkie prawa do wykonywania *istniejących wcześniej praw*.

II.9.3 Prawo do korzystania z rezultatów oraz istniejących wcześniej praw przez Unię

Beneficjent przyznaje Unii następujące prawa do wykorzystania rezultatów *działania*:

- a) prawo do wykorzystania na własny użytek, a w szczególności do udostępniania osobom pracującym dla Komisji, innych instytucji, agencji i organów unijnych oraz instytucji w państwach członkowskich, jak również kopiowania i zwielokrotniania w całości lub części i w nieograniczonej liczbie egzemplarzy;
- b) prawo do zwielokrotniania: prawo do zezwolenia bezpośrednio lub pośrednio, na czasowe lub stałe zwielokrotnianie rezultatów za pomocą dowolnych środków (mechanicznych, cyfrowych lub innych) i w dowolnej formie, w całości lub części;
- c) prawo do publicznego udostępniania: prawo do zezwolenia na eksponowanie lub publiczne udostępnianie rezultatów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w tym podawanie ich do publicznej wiadomości w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym; prawo to obejmuje również udostępnianie i nadawanie drogą kablową lub satelitarną;
- d) prawo do rozpowszechniania: prawo do zezwolenia na wszelkiego rodzaju publiczne rozpowszechnianie rezultatów lub kopii rezultatów;
- e) prawo do dostosowania: prawo do modyfikowania rezultatów;
- f) prawo do tłumaczenia;
- g) prawo do przechowywania i archiwizowania rezultatów zgodnie z zasadami zarządzania dokumentami obowiązującymi w Komisji, łącznie z digitalizacją lub przekształceniem formatu do celów zachowania lub nowego wykorzystania;
- h) w przypadku, gdy rezultaty są dokumentami, prawo upoważnienia do ponownego wykorzystywania tych dokumentów zgodnie z decyzją Komisji 2011/833/UE z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie ponownego wykorzystywania dokumentów Komisji, jeżeli decyzja ta ma zastosowanie i jeżeli dokumenty wchodzą w jej zakres stosowania i nie są wyłączone na mocy jakichkolwiek jej przepisów. Do celów niniejszego postanowienia terminy „ponowne wykorzystywanie” i „dokument” mają znaczenie nadane im w decyzji 2011/833/UE.

Powyższe prawa do wykorzystania można bardziej precyzyjnie określić w Warunkach szczegółowych.

Dodatkowe prawa do wykorzystania przez Unię można określić w Warunkach szczegółowych.

Beneficjent zapewnia Unii prawo do wykonywania wszelkich *istniejących wcześniej praw*, które uwzględniono w rezultatach *działania*. Te *istniejące wcześniej prawa* należy wykorzystywać do tych samych celów i na tych samych warunkach, które są stosowane

w odniesieniu do praw do wykorzystania rezultatów *działania*, o ile nie określono inaczej w Warunkach szczegółowych.

W przypadku ujawniania rezultatów Unia umieszcza informację na temat właściciela praw autorskich. Informacja ta ma następującą formę: „© — rok — nazwa posiadacza praw autorskich. Wszelkie prawa zastrzeżone. Licencja udzielona warunkowo Unii Europejskiej.”.

Jeżeli beneficjent przyzna Komisji prawa do wykorzystania, nie ma to wpływu na jego zobowiązania do zachowania poufności na mocy art. II.6 lub zobowiązania beneficjenta na mocy art. II.2.

ARTYKUŁ II.10 – UDZIELANIE ZAMÓWIEŃ NIEZBĘDNYCH DO REALIZACJI AKCJI

II.10.1 W przypadku gdy realizacja *działania* wymaga od beneficjenta udzielenia zamówienia na towary, roboty budowlane lub usługi, może on udzielić zamówienia zgodnie ze swoimi zwyczajowymi praktykami nabywczymi, pod warunkiem że zamówienia udziela się oferentowi składającemu ofertę najkorzystniejszą ekonomicznie lub – w stosownych przypadkach – oferentowi proponującemu najniższą cenę. Unika przy tym wszelkich *konfliktów interesów*.

Beneficjent zapewnia Komisji, Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu oraz Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) możliwość korzystania z praw przysługujących im na mocy art. II.27 także wobec wykonawców beneficjenta.

II.10.2 Beneficjent, który jest „instytucją zamawiającą” w rozumieniu dyrektywy 2014/24/UE² lub „podmiotem zamawiającym” w rozumieniu dyrektywy 2014/25/UE³, musi przestrzegać stosownych krajowych przepisów dotyczących zamówień publicznych.

Beneficjent ma obowiązek dopilnować, aby warunki, którym podlega z tytułu art. II.4, II.5, II.6 oraz II.9, miały również zastosowanie do wykonawców.

II.10.3 Wyłączna odpowiedzialność za realizację *działania* oraz przestrzeganie Umowy spoczywa na beneficjencie.

II.10.4. Jeżeli beneficjent naruszy swoje zobowiązania wynikające z art. II.10.1, koszty związane z odnośnym zamówieniem uznaje się za niekwalifikowalne na podstawie art. II.19.2 lit. c), d) oraz e).

W przypadku niewywiązania się przez beneficjenta z obowiązków wynikających z art. II.10.2 dotacja może zostać zmniejszona zgodnie z art. II.25.4.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE.

ARTYKUŁ II.11 – PODWYKONAWSTWO CZYNNOŚCI STANOWIĄCYCH CZĘŚĆ DZIAŁANIA

II.11.1 Beneficjent może zlecić podwykonawstwo czynności będących częścią *działania*. Jeżeli zdecyduje się na podwykonawstwo, ma obowiązek zapewnić, aby — oprócz warunków określonych w art. II.10 — spełnione zostały następujące warunki:

- (a) podwykonawstwo nie może obejmować podstawowych zadań wchodzących w zakres *działania*;
- (b) korzystanie z podwykonawstwa musi być uzasadnione charakterem *działania* oraz tym, co jest konieczne do jej realizacji;
- (c) szacunkowe koszty podwykonawstwa są łatwe do zidentyfikowania w szacunkowym budżecie określonym w załączniku II;
- (d) jakiegokolwiek korzystanie z podwykonawstwa, o ile nie jest przewidziane w załączniku III, jest zgłaszane przez beneficjenta i zatwierdzane przez Komisję. Komisja może udzielić zatwierdzenia:
 - (i) przed skorzystaniem z podwykonawstwa, jeżeli beneficjent wniesie o zmianę, jak przewidziano w art. II.13 lub
 - (ii) po skorzystaniu przez beneficjentów z podwykonawstwa, jeżeli podwykonawstwo:
 - jest szczególnie uzasadnione w okresowym lub końcowym sprawozdaniu merytorycznym, o których mowa w art. I.4.3 i I.4.4 oraz
 - nie pociąga za sobą zmian w Umowie, które podważyłyby zasadność decyzji o udzieleniu dotacji lub byłyby sprzeczne z zasadą równego traktowania wnioskodawców;
- (e) beneficjent gwarantuje, że warunki, którym podlega z tytułu art. II.8, stosowane są również wobec podwykonawców.

II.11.2 Jeżeli beneficjent naruszy swoje zobowiązania wynikające z art. II.11.1 lit. a), b), c) lub d), koszty związane z odnośnym zamówieniem uznaje się za niekwalifikowalne na podstawie art. II.19.2 lit. f).

Jeżeli beneficjent nie wywiąże się z obowiązku wynikającego z art. II.11.1 lit. e), dotacja może zostać zmniejszona zgodnie z art. II.25.4.

ARTYKUŁ II.12 – WSPARCIE FINANSOWE NA RZECZ OSÓB TRZECICH

II.12.1 Jeżeli, w trakcie realizacji *akcji* beneficjent ma udzielić wsparcia finansowego osobom trzecim, dokonuje tego zgodnie z warunkami określonymi w załączniku II. Zgodnie z tymi warunkami należy podać co najmniej następujące informacje:

- (a) wysokość maksymalnej kwoty wsparcia finansowego. Ta kwota nie może przekraczać 60 000 EUR dla każdej osoby trzeciej, z wyjątkiem przypadków, gdy osiągnięcie celów *działania*, jak określono w załączniku I, byłoby w przeciwnym razie niemożliwe lub nadmiernie trudne;
- (b) kryteria ustalania dokładnej kwoty wsparcia finansowego;
- (c) różne rodzaje działalności, na które można przyznać wsparcie finansowe, na podstawie wyczerpującego wykazu;
- (d) osoby lub kategorie osób, które mogą otrzymać wsparcie finansowe;
- (e) kryteria udzielania wsparcia finansowego.

II.12.2 Na zasadzie odstępstwa od art. II.12.1, jeżeli wsparcie finansowe przyjmuje formę nagrody, beneficjent udziela takiego wsparcia finansowego zgodnie z warunkami opisanymi w załączniku I. Zgodnie z tymi warunkami należy podać co najmniej następujące informacje:

- a) kryteria kwalifikowalności i przyznania finansowania
- b) kwotę nagrody,
- c) uregulowania dotyczące płatności.

II.12.3 Beneficjent ma obowiązek dopilnować, aby warunki, którym podlega z tytułu art. II.4, II.5, II.6, II.8, II.9 oraz II.27, miały również zastosowanie do osób trzecich otrzymujących wsparcie finansowe.

ARTYKUŁ II.13 – ZMIANY UMOWY

II.13.1 Wszelkich zmian umowy należy dokonywać na piśmie.

II.13.2 Celem lub skutkiem zmiany nie może być dokonywanie w umowie zmian, które podważyłyby decyzję o udzieleniu dotacji lub byłyby sprzeczne z zasadą równego traktowania wnioskodawców.

II.13.3 Wniosek o zmianę umowy musi być:

- (a) należycie uzasadniony,
- (b) złożony wraz ze stosownymi dokumentami potwierdzającymi oraz
- (c) przesłany drugiej stronie w odpowiednim terminie przed datą wejścia w życie zmiany, a w każdym razie jeden miesiąc przed upływem *okresu realizacji*.

Litera c) nie ma zastosowania w przypadkach należycie uzasadnionych przez stronę, która złożyła wniosek o zmianę, jeżeli druga strona wyrazi na to zgodę.

II.13.4 W przypadku dotacji na działalność okres określony w art. I.2.2 nie może zostać przedłużony w drodze zmian umowy.

II.13.5 Zmiany wchodzi w życie w dniu podpisania ich przez ostatnią ze stron lub w dniu zatwierdzenia wniosku o dokonanie zmiany.

Zmiany zaczynają obowiązywać w dniu ustalonym przez strony lub, jeśli brak ustalonej daty, w dniu wejścia w życie zmiany.

ARTYKUŁ II.14 – PRZENIESIENIE ROSZCZEŃ O PŁATNOŚĆ NA OSOBY TRZECIE

II.14.1 Beneficjentowi nie przysługuje prawo do dokonywania przeniesienia jego roszczeń o płatność ze środków Komisji na osoby trzecie, chyba że Komisja wyrazi na to zgodę w odpowiedzi na pisemny uzasadniony wniosek beneficjenta.

Jeżeli Komisja nie zaakceptuje przeniesienia lub nie zostaną spełnione stosowne warunki, przeniesienie nie ma dla niej skutków.

II.14.2 Przeniesienie w żadnym przypadku nie zwalnia beneficjenta z ciążących na nim obowiązków wobec Komisji.

ARTYKUŁ II.15 – SIŁA WYŻSZA

II.15.1 Strona umowy, która ma do czynienia z działaniem *sily wyzszej*, niezwłocznie przesyła drugiej stronie *formalne powiadomienie*, podając charakter zaistniałej sytuacji lub wydarzenia, ich spodziewany czas trwania oraz możliwe do przewidzenia skutki.

II.15.2 Strony wprowadzają niezbędne środki w celu ograniczenia szkód spowodowanych działaniem *sily wyzszej*. Dokładają wszelkich możliwych starań w celu jak najszybszego wznowienia realizacji *działania*.

II.15.3 Stronie umowy, która ma do czynienia z działaniem *sily wyzszej*, nie można zarzucić niedopełnienia zobowiązań umownych, jeśli ich wypełnienie uniemożliwiła *sila wyzsza*.

ARTYKUŁ II.16 – ZAWIESZENIE REALIZACJI DZIAŁANIA

II.16.1 Zawieszenie realizacji przez beneficjenta

Beneficjent może zawiesić realizację *działania* lub jej części, jeżeli wyjątkowe okoliczności, a w szczególności działanie *sily wyzszej*, uniemożliwiają mu realizację *działania* lub nadmiernie ją utrudniają.

Beneficjent niezwłocznie powiadamia o tym Komisję, podając:

- (a) powody zawieszenia, w tym informacje dotyczące daty lub okresu, w którym wystąpiły nadzwyczajne okoliczności oraz
- (b) przewidywaną datę wznowienia realizacji *działania*.

Kiedy okoliczności pozwolą na wznowienie realizacji *działania* przez beneficjenta, niezwłocznie informuje on o tym Komisję i przedstawia wniosek o zmianę umowy, jak przewidziano w art. II.16.3. Ten obowiązek nie ma zastosowania, jeżeli umowa zostaje rozwiązana zgodnie z art. II.17.1 lub art. II.17.2.1 lit. b) lub c).

II.16.2 Zawieszenie realizacji działania przez Komisję

II.16.2.1 Powody zawieszenia

Komisja może zawiesić realizację *działania* lub jej części:

- (a) jeżeli ma dowody, że beneficjent dopuścił się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub *naruszenia obowiązków* w procedurze wyboru lub realizacji Umowy;
- (b) jeśli Komisja ma dowody, że beneficjent dopuścił się systemowych lub powtarzających się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub *poważnych naruszeń obowiązków* w związku z innymi dotacjami finansowanymi przez Unię lub Europejską Wspólnotę Energii Atomowej („Euratom”), które zostały udzielone temu beneficjentowi na podobnych warunkach, o ile te *nieprawidłowości, nadużycia finansowe* lub *naruszenia obowiązków* mają istotny wpływ na przedmiotową dotację albo

- (c) jeśli podejrzewa, że beneficjent dopuścił się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych lub naruszeń obowiązków* w procedurze wyboru lub podczas realizacji umowy, i sprawdza, czy taka sytuacja rzeczywiście miała miejsce.

II.16.2.2 Procedura zawieszenia

Etap 1 Przed zawieszeniem realizacji *działania* Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym

- (a) informuje go o:
 - (i) zamiarze zawieszenia realizacji,
 - (ii) powodach zawieszenia,
 - (iii) warunkach koniecznych do wznowienia realizacji w przypadkach, o których mowa w art. II.16.2.1 lit. a) i b) oraz
- (b) wzywa beneficjenta do przedstawienia uwag w ciągu 30 dni kalendarzowych od otrzymania *formalnego powiadomienia*.

Etap 2 Jeżeli Komisja nie otrzyma żadnych uwag lub pomimo otrzymanych uwag podejmie decyzję o kontynuowaniu procedury, przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje o:

- (a) zawieszeniu realizacji,
- (b) powodach zawieszenia oraz
- (c) ostatecznych warunkach wznowienia realizacji w przypadkach, o których mowa w art. II.16.2.1 lit. a) i b) lub
- (d) orientacyjnej dacie zakończenia koniecznej weryfikacji w przypadku, o którym mowa w art. II.16.2.1 lit. c).

Zawieszenie staje się skuteczne w dniu otrzymania przez beneficjenta *formalnego powiadomienia* lub w późniejszym terminie określonym w *formalnym powiadomieniu*.

W innym przypadku Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go, że nie będzie kontynuować procedury zawieszenia.

II.16.2.3 Wznowienie realizacji

W celu wznowienia realizacji beneficjent jest zobowiązany jak najszybciej spełnić postawione mu warunki i informować Komisję o postępach poczynionych w tym zakresie.

Jeżeli spełniono warunki wznowienia realizacji i dokonano niezbędnych weryfikacji, Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- (a) informuje go, że spełniono warunki zniesienia zawieszenia oraz
- (b) wzywa go do przedłożenia wniosku o zmianę umowy, jak przewidziano w art. II.16.3. Ten obowiązek nie ma zastosowania, jeżeli umowa zostaje rozwiązana zgodnie z art. II.17.1 lub art. II.17.2.1 lit. b), f) lub g).

II.16.3 Skutki zawieszenia

Jeżeli możliwe jest wznowienie realizacji *działania*, a Umowa nie została rozwiązana, należy dokonać zmiany Umowy zgodnie z art. II.13, aby:

- (a) ustalić termin wznowienia realizacji *działania*,

- (b) przedłużyć okres trwania *działania* oraz
- (c) dokonać wszelkich innych niezbędnych zmian, aby dostosować *działanie* do nowej sytuacji.

Zawieszenie zostaje zniesione ze skutkiem od daty wznowienia realizacji *działania* określonej w zmianie umowy. Data ta może być wcześniejsza niż data wejścia w życie zmiany.

Koszty poniesione podczas okresu zawieszenia w związku z realizacją zawieszonych *działania* lub jej zawieszonych części nie podlegają zwrotowi ani nie są objęte dotacją.

Zawieszenie realizacji *działania* nie ma wpływu na prawo Komisji do wypowiedzenia umowy zgodnie z art. II.17.2, zmniejszenia dotacji lub odzyskania nienależnie wypłaconych środków zgodnie z art. II.25.4 i II.26.

Żadna ze stron nie może żądać odszkodowania z powodu zawieszenia umowy przez drugą stronę.

ARTYKUŁ II.17 – WYPOWIEDZENIE UMOWY

II.17.1 Wypowiedzenie umowy beneficjenta

Beneficjent może wypowiedzieć umowę.

Beneficjent przesyła Komisji *formalne powiadomienie* o wypowiedzeniu umowy, w którym podaje:

- (a) powody wypowiedzenia oraz
- (b) dzień, w którym wypowiedzenie staje się skuteczne. Dzień ten należy ustalić w okresie po przesłaniu *formalnego powiadomienia*.

Jeżeli beneficjent nie poda powodów wypowiedzenia umowy lub jeżeli Komisja uzna, że powody te nie uzasadniają wypowiedzenia, uznaje się, że umowę wypowiedziano w sposób nieprawidłowy.

Wypowiedzenie staje się skuteczne w dniu określonym w *formalnym powiadomieniu*.

II.17.2 Wypowiedzenie umowy z inicjatywy Komisji

II.17.2.1 Podstawy wypowiedzenia

Komisja może wypowiedzieć Umowę, jeżeli:

- (a) zmiana sytuacji prawnej, finansowej, technicznej, organizacyjnej lub własnościowej beneficjenta może wywrzeć znaczący wpływ na realizację umowy lub podważy decyzję o udzieleniu dotacji lub zmiana dotycząca sytuacji wykluczenia wymienionych w art. 136 rozporządzenia (UE) 2018/1046 podważy decyzję o udzieleniu dotacji,
- (b) beneficjent, dowolna *osoba powiązana* lub dowolna osoba fizyczna, którzy są niezbędni do udzielenia dotacji lub realizacji Umowy, dopuścili się poważnego

naruszenia obowiązków, w tym niewłaściwej w realizacji *działania* opisanego w załączniku I,

- (c) realizacja *działania* nie jest możliwa lub została zawieszona ze względu na działanie *sily wyzszej* lub inne nadzwyczajne okoliczności oraz
 - (i) wznowienie realizacji jest niemożliwe albo
 - (ii) zmiany wymagane w Umowie podważyłyby zasadność decyzji o udzieleniu dotacji lub byłyby sprzeczne z zasadą równego traktowania wnioskodawców;
- (d) beneficjent lub osoba fizyczna lub prawna, która ponosi nieograniczoną odpowiedzialność za długi beneficjenta:
 - (i) ogłosili upadłość, prowadzone jest wobec nich postępowanie upadłościowe lub likwidacyjne, ich aktywami zarządza likwidator lub sąd, zawarli oni układ z wierzycielami, ich działalność gospodarcza jest zawieszona lub znajdują się w jakiegokolwiek analogicznej sytuacji wynikającej z podobnej procedury przewidzianej w prawie unijnym lub krajowym;
 - (ii) naruszyli swoje obowiązki związane z zapłatą podatków lub składek na ubezpieczenie społeczne zgodnie z obowiązującym prawem;
- (e) beneficjent, dowolna *osoba powiązana* lub dowolna osoba fizyczna, którzy są niezbędni do udzielenia dotacji lub realizacji umowy, dopuścili się:
 - (i) *poważnego wykroczenia zawodowego* udowodnionego dowolnymi środkami;
 - (ii) *nadużycia finansowego*;
 - (iii) korupcji;
 - (iv) zachowania związanego z organizacjami przestępczymi;
 - (v) prania pieniędzy;
 - (vi) przestępstw związanych z terroryzmem (w tym finansowania terroryzmu);
 - (vii) wykorzystywania pracy dzieci lub innych przestępstw związanych z handlem ludźmi;
- (f) Komisja dysponuje dowodami wskazującymi, że beneficjent, dowolna *osoba powiązana* lub dowolna osoba fizyczna, którzy są niezbędni do przyznania zamówienia lub realizacji Umowy, dopuścili się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych lub naruszenia obowiązków* w procedurze wyboru lub podczas realizacji Umowy, w tym jeżeli ten beneficjent, *osoba powiązana* lub osoba fizyczna przekazali fałszywe informacje lub nie przekazali wymaganych informacji;
- (g) Komisja posiada dowody, że beneficjent dopuścił się systemowych lub powtarzających się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub poważnych *naruszeń obowiązków* z związku z innymi dotacjami finansowanymi przez Unię lub Euratom, które zostały udzielone temu beneficjentowi na podobnych warunkach i te *nieprawidłowości, nadużycia finansowe* lub *naruszenia obowiązków* mają istotny wpływ na przedmiotową dotację;
- (h) beneficjent, dowolna *osoba powiązana* lub dowolna osoba fizyczna, którzy są niezbędni do przyznania zamówienia lub realizacji Umowy, utworzyli podmiot w innej jurysdykcji z zamiarem ominięcia obowiązków podatkowych, socjalnych lub wszelkich innych obowiązków prawnych obowiązujących w jurysdykcji ich siedziby statutowej, zarządu lub głównego przedsiębiorstwa;

- (i) beneficjent lub dowolna *osoba powiązana* zostali utworzeni z zamiarem, o którym mowa w lit. h), lub
- (j) Komisja przesłała beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym zwróciła się do niego o zakończenie uczestnictwa jego podmiotu powiązanego, ponieważ podmiot ten znalazł się w sytuacji, o której mowa w lit. d)–i), a beneficjent nie wniósł o zmianę umowy przewidującą zakończenie uczestnictwa podmiotu powiązanego i realokację powierzonych mu zadań.

II.17.2.2 Procedura wypowiedzenia

Etap 1 Przed wypowiedzeniem umowy Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym

- (a) informuje go o:
 - (i) zamiarze wypowiedzenia,
 - (ii) powodach wypowiedzenia oraz
- (b) wzywa go, aby w ciągu 45 dni od otrzymania *formalnego powiadomienia*:
 - (i) przedstawił uwagi oraz
 - (ii) w przypadku, o którym mowa w art. II.17.2.1 lit. b), poinformował Komisję o środkach mających zapewnić przestrzeganie obowiązków wynikających z umowy.

Etap 2 Jeżeli Komisja nie otrzyma żadnych uwag lub pomimo otrzymanych uwag podejmie decyzję o kontynuowaniu procedury, przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje o wypowiedzeniu umowy oraz dniu, w którym staje się ono skuteczne.

W innym przypadku Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go, że procedura wypowiedzenia nie będzie kontynuowana.

Wypowiedzenie staje się skuteczne:

- (a) w przypadku wypowiedzenia na podstawie art. II.17.2.1 lit. a), b) oraz d): w dniu określonym w *formalnym powiadomieniu* o wypowiedzeniu umowy, o którym mowa w akapicie drugim (tj. etap 2 powyżej);
- (b) w przypadku wypowiedzenia na podstawie art. II.17.2.1 lit. c), e)–j): w dniu następującym po otrzymaniu przez beneficjenta *formalnego powiadomienia* o wypowiedzeniu umowy, o którym mowa w akapicie drugim (tj. etap 2 powyżej).

II.17.3 Skutki wypowiedzenia

W ciągu 60 dni kalendarzowych od dnia, w którym wypowiedzenie staje się skuteczne, beneficjent przedkłada wniosek o płatność salda, jak przewidziano w art. I.4.4.

Jeżeli Komisja nie otrzyma wniosku o płatność salda w powyższym terminie, zwrócone lub objęte dotacją zostaną jedynie koszty lub wkłady uwzględnione w zatwierdzonym sprawozdaniu merytorycznym oraz, w stosownych przypadkach, w zatwierdzonym sprawozdaniu finansowym.

Jeżeli umowa została wypowiedziana przez Komisję, ponieważ beneficjent nie wypełnił obowiązku przedłożenia wniosku o płatność, beneficjent nie może przedkładać jakichkolwiek

wniosków o płatność po rozwiązaniu umowy. W takim przypadku zastosowanie ma akapit drugi.

Komisja oblicza ostateczną kwotę dotacji, o której mowa w art. II.25, oraz saldo, o którym mowa w art. I.4.5 na podstawie przedłożonych sprawozdań. Należy uwzględnić jedynie działania podjęte przed dniem, w którym wypowiedzenie staje się skuteczne, lub przed datą zakończenia *okresu realizacji* określonego w art. I.2.2, w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsza. W przypadku gdy dotacja przyjmuje formę zwrotu kosztów faktycznie poniesionych, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. a) ppkt (i), jedynie koszty poniesione, zanim wypowiedzenie stanie się skuteczne, podlegają zwrotowi lub są objęte dotacją. Koszty dotyczące zamówień, których wykonanie przypada po rozwiązaniu umowy, nie są uwzględniane, nie podlegają zwrotowi ani nie są objęte dotacją.

Komisja może zmniejszyć dotację zgodnie z art. II.25.4 w przypadku:

- (a) nieprawidłowego wypowiedzenia umowy przez beneficjenta w rozumieniu art. II.17.1 lub
- (b) wypowiedzenia umowy przez Komisję z jakichkolwiek względów określonych w art. II.17.2.1 lit. b)–j).

Żadna ze stron nie może żądać odszkodowania z powodu wypowiedzenia umowy przez drugą stronę.

Po rozwiązaniu umowy zobowiązania beneficjenta nadal pozostają w mocy, w szczególności te określone w art. I.4, II.6, II.8, II.9, II.14, II.27 i wszelkich dodatkowych postanowieniach dotyczących wykorzystania rezultatów, jak określono w Warunkach szczegółowych.

ARTYKUŁ II.18 – PRAWO WŁAŚCIWE, ROZSTRZYGANIE SPORÓW ORAZ DECYZJE STANOWIĄCA TYTUŁ EGZEKUCYJNY

II.18.1 Umowa podlega stosownym przepisom unijnym uzupełnionym, w razie konieczności, o przepisy prawa belgijskiego.

II.18.2 Zgodnie z art. 272 TFUE, Sąd Unii Europejskiej lub, w razie złożenia odwołania, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, posiada wyłączne kompetencje do rozpatrywania wszelkich sporów między Unią a którymkolwiek z beneficjentów w sprawie wykładni, zastosowania lub ważności niniejszej umowy, jeśli takiego sporu nie można rozstrzygnąć polubownie.

II.18.3 Zgodnie z art. 299 TFUE, do celów odzyskania środków w rozumieniu art. II.26 Komisja może przyjąć decyzję w sprawie nałożenia zobowiązań pieniężnych na poszczególne osoby, a nie na państwa, która to decyzja stanowić będzie tytuł egzekucyjny.

Do Sądu Unii Europejskiej można wnieść skargę przeciwko takiej decyzji zgodnie z art. 263 TFUE.

CZĘŚĆ B – POSTANOWIENIA FINANSOWE

ARTYKUŁ II.19 – KOSZTY KWALIFIKOWALNE

II.19.1 Warunki kwalifikowalności kosztów

Koszty kwalifikowalne działania to faktycznie poniesione przez beneficjenta koszty, które spełniają poniższe kryteria:

- (a) zostały poniesione w *okresie realizacji*, z wyjątkiem kosztów dotyczących wniosku o płatność salda i powiązanych dokumentów potwierdzających, o których mowa w art. I.4.4;
- (b) są wskazane w szacunkowym budżecie. Szacunkowy budżet przedstawiono w załączniku II;
- (c) zostają poniesione w związku z *działaniem*, jak opisano w załączniku II, i są niezbędne do jej realizacji;
- (d) możliwa jest ich identyfikacja i weryfikacja, w szczególności są one ujmowane w rejestrach księgowych beneficjenta i ustalone zgodnie ze standardami rachunkowości obowiązującymi w kraju, w którym beneficjent ma siedzibę oraz zgodnie z jego zwykłą praktyką księgowania kosztów;
- (e) spełniają wymogi obowiązującego prawodawstwa podatkowego i socjalnego oraz
- (f) są racjonalne, uzasadnione i zgodne z zasadą należytego zarządzania finansami, w szczególności jeśli chodzi o oszczędność i wydajność.

II.19.2 Kwalifikowalne koszty bezpośrednie

Aby *koszty bezpośrednie działania* były kwalifikowalne, muszą spełniać warunki kwalifikowalności określone w art. II.19.1.

W szczególności za kwalifikowalne *koszty bezpośrednie* uważa się wymienione poniżej kategorie kosztów, pod warunkiem że spełniają one kryteria kwalifikowalności wskazane w art. II.19.1, jak również następujące warunki:

- a) koszty personelu pracującego na podstawie umowy o pracę z beneficjentem lub na podstawie równoważnego aktu zatrudnienia oraz przypisanego do *akcji*, pod warunkiem że koszty te są zgodne z normalną polityką płacową beneficjenta.

Te koszty obejmują faktyczne płace powiększone o składki na ubezpieczenie społeczne i inne koszty ustawowe wchodzące w skład wynagrodzeń. Koszty te mogą także obejmować dodatkowe wynagrodzenie, w tym płatności na podstawie umów uzupełniających, niezależnie od charakteru tych umów, pod warunkiem że jest ono wypłacane w spójny sposób za każdym razem, kiedy wymagane są prace lub wiedza fachowa tego samego rodzaju, niezależnie od źródła wykorzystanych funduszy.

Koszty zatrudnienia osób fizycznych pracujących na podstawie umowy z beneficjentem innej niż umowa o pracę lub oddelegowanych do beneficjenta przez osobę trzecią mogą być włączone do takich kosztów personelu, o ile spełnione są następujące warunki:

- (i) osoba pracuje na warunkach podobnych do warunków pracy zatrudnionego pracownika (w szczególności w odniesieniu do sposobu zorganizowania pracy, wykonywanych zadań oraz miejsca wykonywania zadań);
 - (ii) rezultaty prac stanowią własność beneficjenta (chyba że wyjątkowo ustalono inaczej) oraz
 - (iii) koszty nie różnią się znacząco od kosztów personelu wykonującego podobne zadania w ramach umowy o pracę z beneficjentem;
- b) koszty podróży i związane z nią diety na utrzymanie, pod warunkiem że koszty te są zgodne ze zwyczajową praktyką beneficjenta dotyczącą wydatków na podróże;
- c) koszty amortyzacji wyposażenia lub innych aktywów (nowych lub używanych) ujęte w sprawozdaniach finansowych beneficjenta, pod warunkiem że aktywa te:
- (i) są odpisywane zgodnie z międzynarodowymi standardami rachunkowości i zwykłą praktyką księgową stosowaną przez beneficjenta oraz
 - (ii) są nabywane zgodnie z art. II.10.1, jeżeli nabycie to miało miejsce w trakcie *okresu realizacji*.

Koszty dzierżawy lub leasingu sprzętu lub innego mienia także są kwalifikowalne, pod warunkiem że koszty te nie przekraczają kosztów amortyzacji podobnego sprzętu lub aktywów i są wyłączone z jakichkolwiek opłat za finansowanie.

Przy określaniu kosztów kwalifikowalnych może być uwzględniona jedynie ta część amortyzacji, najmu lub leasingu wyposażenia, która odpowiada *okresowi realizacji* oraz rzeczywistemu stopniowi jego wykorzystania do celów *działania*. W drodze wyjątku na mocy Warunków szczegółowych kwalifikowalny może być pełny koszt nabycia wyposażenia, jeżeli jest to uzasadnione charakterem *działania* i kontekstem wykorzystania wyposażenia lub innych aktywów;

- d) koszty materiałów nietrwałych i zaopatrzenia, o ile:
- (i) zostały one nabyte zgodnie z art. II.10.1 oraz
 - (ii) są bezpośrednio przypisane do *działania*;
- e) koszty wynikające bezpośrednio z wymogów nałożonych umową (rozpowszechnianie informacji, ocena szczegółowa *akcji*, audyt, tłumaczenie, powielanie itp.), w tym koszty wymaganych gwarancji finansowych, pod warunkiem że odpowiednie usługi zostały nabyte zgodnie z art. II.10.1;
- f) koszty związane ze zleceniami *podwykonawstwa* w rozumieniu art. II.11, o ile spełnione są warunki określone w art. II.11.1 lit. a), b), c) oraz d);
- g) koszty wsparcia finansowego na rzecz osób trzecich w rozumieniu art. II.12, o ile spełnione są warunki określone w tym artykule;
- h) należności, podatki i opłaty uiszczane przez beneficjenta, w szczególności podatek od wartości dodanej (VAT), pod warunkiem że są one uwzględnione w kwalifikowalnych *kosztach bezpośrednich*, i o ile nie postanowiono inaczej w umowie.

II.19.3 Kwalifikowalne koszty pośrednie

Aby *koszty pośrednie działania* były kwalifikowalne, muszą one stanowić sprawiedliwy odsetek całkowitych kosztów ogólnych beneficjenta i muszą spełniać warunki kwalifikowalności określone w art. II.19.1.

Kwalifikowalne *koszty pośrednie* należy deklarować na podstawie stawki zryczałtowanej w wysokości 7% całkowitych kwalifikowalnych *kosztów bezpośrednich*, o ile nie postanowiono inaczej w art. I.3.2.

II.19.4 Koszty niekwalifikowalne

Oprócz wszelkich pozostałych kosztów, które nie spełniają warunków określonych w art. II.19.1, za kwalifikowalne nie uznaje się następujących kosztów:

- (a) zwrot z kapitału i dywidendy wypłacane przez beneficjenta,
- (b) zadłużenie i opłaty za obsługę zadłużenia,
- (c) rezerwy na straty lub spłatę długów,
- (d) należne odsetki,
- (e) należności wątpliwe,
- (f) straty wynikające z różnic kursowych,
- (g) koszty przelewów z Komisji naliczane przez bank beneficjenta;
- (h) koszty zadeklarowane przez beneficjenta w ramach innej *działania*, na którą udzielono dotacji finansowanej z budżetu Unii. Takie dotacje obejmują dotacje udzielane przez państwa członkowskie i finansowane z budżetu Unii oraz dotacje udzielane przez organy inne niż Komisja do celów wykonania budżetu Unii. W szczególności beneficjenci, którzy otrzymują dotację na działalność z budżetu UE lub Euratomu, nie mogą zadeklarować *kosztów pośrednich* za okres(-y) objęty(-e) dotacją na działalność, chyba że mogą wykazać, że dotacja na działalność nie pokrywa żadnych kosztów *działania*,
- (i) wkłady niepieniężne od osób trzecich;
- (j) nadmierne lub nieuzasadnione wydatki;
- (k) podlegający odliczeniu podatek VAT.

ARTYKUŁ II.20 – MOŻLIWOŚĆ IDENTYFIKACJI I ZWERYFIKOWANIA ZADEKLAROWANYCH KWOT

II.20.1 Deklarowanie kosztów i wkładów

Beneficjent deklaruje jako koszty kwalifikowalne lub jako wnioskowany wkład:

- (a) w przypadku kosztów rzeczywistych: koszty, które faktycznie poniósł w związku z *akcją*;
- (b) w przypadku kosztów jednostkowych lub wkładów jednostkowych: kwotę uzyskaną przez pomnożenie kwoty jednostkowej określonej w art. I.3.2 lit. a) ppkt (ii) lub lit. b) przez rzeczywistą liczbę jednostek wykorzystanych lub wyprodukowanych;

- (c) w przypadku kosztów płatności ryczałtowych oraz wkładów w postaci płatności ryczałtowej: całkowitą kwotę określoną w art. I.3.2 lit. a) ppkt (iii) lub lit. c), jeżeli należycie zrealizowano stosowne zadania lub część *działania*, zgodnie z załącznikiem II;
- (d) w przypadku kosztów zryczałtowanych lub wkładów według stawki zryczałtowanej: kwotę uzyskaną przez zastosowanie stawki zryczałtowanej określonej w art. I.3.2 lit. a) ppkt (iv) lub lit. d);
- (e) w przypadku finansowania niepowiązanego z kosztami: łączną kwotę określoną w art. I.3.2 lit. e), jeżeli opisane w załączniku II odnośne rezultaty lub warunki zostały odpowiednio osiągnięte lub spełnione;
- (f) w przypadku kosztów jednostkowych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: kwotę uzyskaną przez pomnożenie kwoty jednostkowej obliczonej zgodnie ze zwykłą praktyką księgowania kosztów beneficjenta przez rzeczywistą liczbę jednostek wykorzystanych lub wyprodukowanych;
- (g) w przypadku kosztów płatności ryczałtowych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: całkowitą kwotę obliczoną zgodnie ze zwykłą praktyką księgowania kosztów beneficjenta, jeżeli należycie zrealizowano stosowne zadania lub część *działania*,
- (h) w przypadku kosztów zryczałtowanych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: kwotę uzyskaną przez zastosowanie stawki zryczałtowanej obliczonej zgodnie ze zwykłą praktyką księgowania kosztów beneficjenta.

W przypadku form dotacji, o których mowa w lit. b), c), d), f), g) oraz h), deklarowane kwoty są zgodne z warunkami określonymi w art. II.19.1 lit. a) i b).

II.20.2 Ewidencja i inne dokumenty potwierdzające deklarowane koszty i wkłady

Beneficjent przedstawia następujące dokumenty, jeżeli w kontekście kontroli lub audytów opisanych w art. II.27 zostanie do tego wezwany:

- (a) w przypadku kosztów rzeczywistych: stosowne dokumenty potwierdzające zadeklarowane koszty, takie jak umowy, faktury i księgi rachunkowe. Ponadto zwyczajowe procedury księgowości i kontroli wewnętrznej beneficjenta muszą umożliwiać bezpośrednie uzgodnienie kwot zadeklarowanych z kwotami ujętymi w jego sprawozdaniach księgowych oraz z kwotami wskazanymi w dokumentach potwierdzających;
- (b) w przypadku kosztów jednostkowych lub wkładów jednostkowych: stosowne dokumenty potwierdzające liczbę zadeklarowanych jednostek.

W celu potwierdzenia kwoty zadeklarowanej na jednostkę beneficjent nie jest zobowiązany określać pokrytych rzeczywistych kosztów kwalifikowalnych ani przedstawiać dokumentów potwierdzających takich jak sprawozdania księgowe;

- (c) w przypadku kosztów płatności ryczałtowych oraz wkładów w postaci płatności ryczałtowej: stosowne dokumenty potwierdzające, że *akcja* została prawidłowo zrealizowana.

Beneficjent nie jest zobowiązany wskazywać pokrytych rzeczywistych kosztów kwalifikowalnych ani przedstawiać dokumentów potwierdzających, np. sprawozdań księgowych, na potrzeby wykazania kwoty deklarowanej jako płatność ryczałtowa;

- (d) w przypadku kosztów zryczałtowanych lub wkładów według stawki zryczałtowanej: stosowne dokumenty potwierdzające koszty kwalifikowalne lub wnioskowany wkład, do których zastosowanie ma stawka zryczałtowana.

W celu potwierdzenia zastosowanej stawki zryczałtowanej beneficjent nie jest zobowiązany określać pokrytych rzeczywistych kosztów kwalifikowalnych ani przedstawiać dokumentów potwierdzających takich jak sprawozdania księgowe.

- (e) w przypadku finansowania niepowiązanego z kosztami: stosowne dokumenty potwierdzające, że *akcja* została prawidłowo zrealizowana;

Beneficjent nie jest zobowiązany wskazywać pokrytych rzeczywistych kosztów kwalifikowalnych ani przedstawiać dokumentów potwierdzających, np. sprawozdań księgowych, na potrzeby wykazania kwoty deklarowanej jako finansowanie niepowiązane z kosztami;

- (f) w przypadku kosztów jednostkowych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: stosowne dokumenty potwierdzające liczbę zadeklarowanych jednostek;

- (g) w przypadku kosztów płatności ryczałtowych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: stosowne dokumenty potwierdzające, że *akcja* została prawidłowo zrealizowana;

- (h) w przypadku kosztów zryczałtowanych zadeklarowanych na podstawie zwykłej praktyki księgowania kosztów beneficjenta: stosowne dokumenty potwierdzające koszty kwalifikowalne, do których zastosowanie ma stawka zryczałtowana.

II.20.3 Warunki określające zgodność praktyki księgowania kosztów

II.20.3.1 W przypadkach opisanych w art. II.20.2 lit. f), g) i h) beneficjent nie musi wskazywać pokrytych faktycznych kosztów kwalifikowalnych, ale ma on obowiązek zagwarantować, że praktyka księgowania kosztów stosowana do celów zadeklarowania kosztów kwalifikowalnych spełnia następujące warunki:

- (a) stosowana praktyka księgowania kosztów stanowi jego zwykłą praktykę księgowania kosztów i jest stosowana w spójny sposób, w oparciu o obiektywne kryteria niezależne od źródła finansowania;
- (b) zadeklarowane koszty mogą być bezpośrednio uzgodnione z kwotami ujętymi w księgach ogólnych; oraz

- (c) kategorie kosztów stosowane do celów określenia kosztów zadeklarowanych nie obejmują kosztów niekwalifikowalnych ani kosztów pokrytych przez inne formy dotacji, jak określono w art. I.3.2.

II.20.3.2 Jeżeli jest to przewidziane w Warunkach szczegółowych, beneficjent może przedłożyć Komisji wniosek, w którym zwróci się o ocenę zgodności jego zwykłej praktyki księgowania kosztów. Jeżeli wymagają tego Warunki szczegółowe, wnioskowi musi towarzyszyć poświadczenie zgodności praktyki księgowania kosztów („poświadczenie zgodności praktyki księgowania kosztów”).

Poświadczenie zgodności praktyki księgowania kosztów musi być:

- (a) opracowane przez upoważnionego audytora lub, jeżeli beneficjent jest organem publicznym, przez odpowiednio wykwalifikowanego i niezależnego urzędnika publicznego oraz
- (b) sporządzone zgodnie z załącznikiem VII.

Poświadczenie musi potwierdzać, że praktyka księgowania kosztów stosowana przez beneficjenta do celów zadeklarowania kwalifikowalnych kosztów jest zgodna z warunkami określonymi w art. II.20.3.1 oraz dodatkowymi warunkami, które mogą zostać ustalone w Warunkach szczegółowych.

II.20.3.3 Jeżeli Komisja potwierdziła, że zwykła praktyka księgowania kosztów beneficjenta jest zgodna z wymaganymi warunkami, kosztów zadeklarowanych przy zastosowaniu tej praktyki nie można zakwestionować *ex post*, pod warunkiem że:

- (a) zwyczajowa praktyka jest zgodna z praktyką zatwierdzoną przez Komisję oraz
- (b) beneficjent nie zataił żadnych informacji w celu zatwierdzenia jego praktyki księgowania kosztów.

ARTYKUŁ II.21 – KWALIFIKOWALNOŚĆ KOSZTÓW PODMIOTÓW POWIĄZANYCH Z BENEFICJENTEM

Jeżeli Warunki szczegółowe zawierają zapis dotyczący podmiotów powiązanych z beneficjentem, koszty poniesione przez taki podmiot są kwalifikowalne, o ile:

- (a) spełniają one te same warunki określone w art. II.19 i II.20, które mają zastosowanie wobec beneficjenta oraz
- (b) beneficjent dopilnowuje, aby warunki, którym podlega z tytułu art. II.4, II.5, II.6, II.8, II.10, II.11 oraz II.27, miały również zastosowanie do podmiotu powiązanego.

ARTYKUŁ II.22 – PRZESUNIĘCIA BUDŻETOWE

Beneficjentowi zezwala się na dostosowanie szacunkowego budżetu określonego w załączniku III w drodze przeniesień między poszczególnymi kategoriami budżetu, jeżeli *akcja* jest realizowana w sposób opisany w załączniku I. Dostosowanie to nie wymaga zmiany umowy, jak przewidziano w art. II.13.

Beneficjent nie może jednak dodawać kosztów związanych z *umowami o podwykonawstwo*, które nie zostały wyszczególnione w załączniku 1, chyba że takie dodatkowe *umowy o podwykonawstwo* zostały zatwierdzone przez Komisję zgodnie z art. II.11.1 lit. d).

Dwa pierwsze akapity nie mają zastosowania do kwot, które, jak określono w art. I.3.2 lit. a) ppkt (iii) lub lit. c), przyjmują formę płatności ryczałtowych, lub które, jak określono w I.3.2 lit. e), przyjmują formę finansowania niepowiązanego z kosztami.

ARTYKUŁ II.23 – NIETYPELNIANIE OBOWIĄZKÓW W ZAKRESIE SPRAWOZDAWCZOŚCI

Komisja może wypowiedzieć umowę, jak przewidziano w art. II.17.2.1 lit. b), i może zmniejszyć dotację, jak przewidziano w art. II.25.4, jeżeli beneficjent:

- (a) nie przedłożył wniosku o płatność okresową lub płatność salda, wraz z dokumentami, o których mowa w art. I.4.3 lub I.4.4, w ciągu 60 dni kalendarzowych po zakończeniu odpowiedniego okresu sprawozdawczego oraz
- (b) nadal nie przedłożył takiego wniosku w terminie kolejnych 60 dni kalendarzowych od przesłania przez Komisję pisemnego przypomnienia.

ARTYKUŁ II.24 – ZAWIESZENIE PŁATNOŚCI I BIEGU TERMINU PŁATNOŚCI

II.24.1 Zawieszenie płatności

II.24.1.1 Podstawy zawieszenia

Komisja może w dowolnym momencie w trakcie wykonywania Umowy zawiesić płatności zaliczkowe, płatności okresowe lub płatność salda:

- (a) jeżeli ma dowody, że beneficjent dopuścił się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych lub naruszenia obowiązków* w procedurze wyboru lub realizacji Umowy;
- (b) jeśli Komisja ma dowody, że beneficjent dopuścił się systemowych lub powtarzających się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub poważnych *naruszeń obowiązków* w związku z innymi dotacjami finansowanymi przez Unię lub Europejską Wspólnotę Energii Atomowej („Euratom”), które zostały udzielone temu beneficjentowi na podobnych warunkach, o ile te *nieprawidłowości, nadużycia finansowe* lub *naruszenia obowiązków* mają istotny wpływ na przedmiotową dotację albo
- (c) jeśli podejrzewa, że beneficjent dopuścił się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych* lub *naruszeń obowiązków* w procedurze wyboru lub podczas realizacji umowy, i sprawdza, czy taka sytuacja rzeczywiście miała miejsce.

II.24.1.2 Procedura zawieszenia

Etap 1 — Przed zawieszeniem płatności Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- (a) informuje go o:
 - (i) swoim zamiarze zawieszenia płatności,
 - (ii) powodach zawieszenia,
 - (iii) w przypadkach, o których mowa w art. II.24.1.1 lit. a) i b), warunkach, które należy spełnić, aby można było wznowić płatności oraz
- (b) wzywa beneficjenta do przedstawienia uwag w ciągu 30 dni kalendarzowych od otrzymania *formalnego powiadomienia*.

Etap 2 — Jeżeli Komisja nie otrzyma żadnych uwag lub pomimo otrzymanych uwag podejmie decyzję o kontynuowaniu procedury, przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje o:

- (a) zawieszeniu płatności,
- (b) powodach zawieszenia,
- (c) ostatecznych warunkach, po spełnieniu których będzie można wznowić płatności w przypadkach, o których mowa w art. II.24.1.1 lit. a) i b),
- (d) orientacyjnej dacie zakończenia koniecznej weryfikacji w przypadku, o którym mowa w art. II.24.1.1 lit. c).

Zawieszenie staje się skuteczne w dniu, w którym Komisja wysłała *formalne powiadomienie* o zawieszeniu (etap 2).

W innym przypadku Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go, że nie będzie kontynuować procedury zawieszenia.

II.24.1.3 Skutki zawieszenia

W trakcie okresu zawieszenia płatności beneficjent nie jest uprawniony do składania jakichkolwiek wniosków o płatności i dokumentów potwierdzających, o których mowa w art. I.4.2, I.4.3 oraz I.4.4.

Stosowne wnioski o płatność i dokumenty potwierdzające mogą być złożone jak najszybciej po wznowieniu płatności lub włączone do pierwszego wniosku o płatność należną po wznowieniu płatności zgodnie z harmonogramem ustalonym w art. I.4.1.

Zawieszenie płatności nie wpływa na prawo beneficjenta do zawieszenia realizacji *działania*, jak przewidziano w art. II.16.1, lub do wypowiedzenia umowy, jak przewidziano w art. II.17.1.

II.24.1.4 Wznowienie płatności

Aby Komisja mogła wznowić płatności, beneficjent jest zobowiązany jak najszybciej spełnić postawione mu warunki i informuje Komisję o postępach poczynionych w tym zakresie.

Jeżeli spełnione są warunki wznowienia płatności, zawieszenie zostaje zniesione. Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym go o tym informuje.

II.24.2 Zawieszenie biegu terminu płatności

II.24.2.1 Komisja może w każdej chwili zawiesić bieg terminu płatności określonego w art. I.4.2, I.4.3 oraz I.4.5, jeżeli wniosek o płatność nie może być zatwierdzony, ponieważ:

- (a) nie jest zgodny z umową,
- (b) nie przedstawiono odpowiednich dokumentów potwierdzających lub

- (c) istnieją wątpliwości co do kwalifikowalności kosztów zadeklarowanych w sprawozdaniu finansowym i konieczne są dodatkowe kontrole, przeglądy, audyty lub dochodzenia.

II.24.2.2 Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go o:

- (a) zawieszeniu oraz
- (b) powodach zawieszenia.

Zawieszenie staje się skuteczne w dniu, w którym Komisja wysłała *formalne powiadomienie*.

II.24.2.3 Jeżeli warunki zawieszenia terminu płatności nie są już spełnione, zawieszenie zostaje zniesione i bieg terminu płatności zostaje wznowiony.

Jeżeli zawieszenie trwa dłużej niż dwa miesiące, beneficjent może zwrócić się do Komisji zapytaniem, czy zawieszenie będzie kontynuowane.

Jeżeli bieg terminu płatności został zawieszony ze względu na fakt, że sprawozdania merytoryczne lub sprawozdania finansowe nie są zgodne z umową i nie przedłożono skorygowanych raportów lub sprawozdań lub przedłożone skorygowane raporty lub sprawozdania także zostały odrzucone, Komisja może rozwiązać umowę, jak przewidziano w art. II.17.2.1 lit. b), oraz zmniejszyć dotację, jak przewidziano w art. II.25.4.

ARTYKUŁ II.25 – OBLICZENIE OSTATECZNEJ KWOTY DOTACJI

Ostateczna kwota dotacji zależy od stopnia, w jakim zrealizowano *akcję* zgodnie z warunkami Umowy.

Ostateczna kwota dotacji jest obliczana przez Komisję przy dokonywaniu płatności salda. Obliczenie obejmuje następujące etapy:

Etap 1 – Stosowanie stawki zwrotu do kosztów kwalifikowalnych i dodanie finansowania niepowiązanego z kosztami, wkładami jednostkowymi, wkładami w formie płatności ryczałtowej i w postaci finansowania według stawek ryczałtowych

Etap 2 — Ograniczenie do *maksymalnej kwoty dotacji*

Etap 3 – Zmniejszenie z tytułu zasady braku zysku

Etap 4 – Zmniejszenie z powodu nieprawidłowej realizacji, nieprawidłowości, nadużycia finansowego lub naruszenia obowiązków

II.25.1 Etap 1 – Stosowanie stawki zwrotu do kosztów kwalifikowalnych i dodanie finansowania niepowiązanego z kosztami, wkładami jednostkowymi, wkładami w formie płatności ryczałtowej i w postaci finansowania według stawek ryczałtowych

Ten etap odbywa się w następujący sposób:

- (a) jeżeli, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. a) ppkt (i), dotacja przyjmuje formę zwrotu kosztów kwalifikowalnych faktycznie poniesionych, kwotę uzyskuje się przez zastosowanie stopy zwrotu określonej w tym artykule do tych kosztów kwalifikowalnych zatwierdzonych przez Komisję w odniesieniu do odpowiadających im kategorii kosztów, beneficjenta i podmiotów z nim powiązanych;
- (b) jeżeli, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. a) ppkt (ii)–(v), dotacja przyjmuje formę zwrotu kwalifikowalnych kosztów jednostkowych, ryczałtowych lub zryczałtowanych, kwotę uzyskuje się przez zastosowanie stopy zwrotu określonej w tym artykule w odniesieniu do kwalifikowalnych kosztów zatwierdzonych przez Komisję dla odpowiadających im kategorii kosztów, beneficjenta i podmiotów z nim powiązanych;

Akceptowana kwota dotycząca pracy wolontariuszy dla beneficjenta i jego podmiotów powiązanych jest ograniczona do niższej z następujących kwot:

- (i) sumy wszystkich źródeł finansowania wskazanych w szacunkowym budżecie określonym w załączniku II i zatwierdzonych przez Komisję, pomnożonej przez pięćdziesiąt procent lub
 - (ii) kwoty pracy wolontariuszy wskazanej w końcowym sprawozdaniu finansowym;
- (c) jeżeli, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. b), dotacja przyjmuje formę wkładu jednostkowego, kwotę uzyskuje się poprzez pomnożenie wkładu jednostkowego określonego w tym artykule przez rzeczywistą liczbę jednostek zatwierdzonych przez Komisję dla beneficjenta i podmiotów z nim powiązanych;
 - (d) jeżeli, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. c), dotacja przyjmuje formę wkładu w postaci płatności ryczałtowej, Komisja stosuje płatność ryczałtową określoną w tym artykule wobec beneficjenta i podmiotów z nim powiązanych, jeżeli uzna, że odpowiednie zadania lub część *działania* zostały należycie zrealizowane zgodnie z załącznikiem I;
 - (e) jeżeli, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. d), dotacja przyjmuje formę wkładu w postaci stawki zryczałtowanej, kwotę uzyskuje się poprzez zastosowanie stawki zryczałtowanej określonej w tym artykule w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych lub do wkładu zatwierdzonego przez Komisję dla beneficjenta i podmiotów z nim powiązanych.
 - (f) Jeżeli, jak przewidziano w art. I.3.2 lit. e), dotacja przyjmuje formę finansowania niepowiązanego z kosztami, Komisja stosuje kwotę określoną w tym artykule w odniesieniu do beneficjenta i jego podmiotów powiązanych, o ile uzna, że

[spełniono warunki określone w załączniku I][oraz][osiągnięto rezultaty określone w załączniku I].

W przypadkach, w których art. I.3.2 przewiduje zastosowanie kombinacji różnych form dotacji, otrzymane kwoty są sumowane.

II.25.2 Etap 2 — Ograniczenie do maksymalnej kwoty dotacji

Całkowita kwota wypłacona przez Komisję na rzecz beneficjenta nie może w żadnym wypadku przekroczyć *maksymalnej kwoty dotacji*.

Jeżeli kwota uzyskana w wyniku etapu 1 przewyższa tę maksymalną kwotę, ostateczna kwota dotacji zostaje ograniczona do tej maksymalnej kwoty.

Jeżeli w ramach bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych zadeklarowano pracę wolontariuszy, ostateczna kwota dotacji jest ograniczona do kwoty łącznych kosztów kwalifikowalnych i wkładów zatwierdzonych przez Komisję pomniejszonej o zatwierdzoną przez Komisję kwotę dotyczącą pracy wolontariuszy.

II.25.3 Etap 3 – Zmniejszenie z tytułu zasady braku zysku

Dotacja nie może przynosić zysku beneficjentowi, chyba że w Warunkach szczegółowych określono inaczej.

Zysk należy obliczyć następująco:

- a) obliczyć nadwyżkę łącznych wpływów z *działania* nad łącznymi kosztami kwalifikowalnymi *działania* w następujący sposób:

{ wpływy z *działania*

minus

skonsolidowane łączne koszty kwalifikowalne i wkłady zatwierdzone przez Komisję, odpowiadające kwocie określonej zgodnie z etapem 1
}

Wpływy z *działania* oblicza się następująco:

{ przychody uzyskane w wyniku *działania* w odniesieniu do beneficjenta i podmiotów z nim powiązanych innych niż organizacje o charakterze niekomercyjnym

plus

kwota uzyskana po przeprowadzeniu etapów 1 i 2 }

Przychody uzyskane w wyniku *działania* oznaczają skonsolidowane przychody stwierdzone, uzyskane lub potwierdzone w odniesieniu do beneficjenta i podmiotów z nim powiązanych innych niż organizacje o charakterze niekomercyjnym, na dzień sporządzenia przez beneficjenta wniosku o płatność salda.

Za przychody nie uznaje się:

- (i) wkładów rzeczowych i finansowych wniesionych przez strony trzecie,
 - (ii) w przypadku dotacji na działalność – kwot przeznaczonych na stworzenie rezerw.
- (b) Jeżeli kwota obliczona w lit. a) jest dodatnia, zostanie ona odliczona od kwoty obliczonej w etapach 1 i 2, proporcjonalnie do ostatecznej stopy zwrotu faktycznych kwalifikowalnych kosztów *działania* zatwierdzonych przez Komisję w odniesieniu do kategorii kosztów, o których mowa w art. I.3.2 lit. a) ppkt (i).

II.25.4 Etap 4 – Zmniejszenie z powodu nieprawidłowej realizacji, nieprawidłowości, nadużycia finansowego lub naruszenia obowiązków

Komisja może zmniejszyć *maksymalną kwotę dotacji*, jeżeli *akcja* nie została zrealizowana w sposób prawidłowy zgodnie z opisem w załączniku I (tj. jeżeli nie została zrealizowana lub została zrealizowana w niezadowalający sposób, jedynie częściowo lub z opóźnieniem) lub w przypadku *nieprawidłowości, nadużycia finansowego* lub naruszenia obowiązków wynikających z Umowy.

Kwota zmniejszenia będzie proporcjonalna do stopnia, w jakim *akcja* została zrealizowana w nieprawidłowy sposób, lub do wagi *nieprawidłowości, nadużycia finansowego* lub *naruszenia*.

Przed zmniejszeniem dotacji Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- (a) informuje go o:
 - (i) swoim zamiarze zmniejszenia *maksymalnej kwoty dotacji*;
 - (ii) kwocie, o jaką zamierza zmniejszyć dotację,
 - (iii) powodach zmniejszenia oraz
- (b) wzywa beneficjenta do przedstawienia uwag w ciągu 30 dni kalendarzowych od otrzymania *formalnego powiadomienia*.

Jeżeli Komisja nie otrzyma żadnych uwag lub pomimo otrzymanych uwag podejmie decyzję o dokonaniu zmniejszenia, przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go o swojej decyzji.

Jeżeli dotacja ulega zmniejszeniu, Komisja oblicza kwotę zmniejszonej dotacji przez odliczenie kwoty zmniejszenia (obliczonego proporcjonalnie do stopnia, w jakim *akcja* została zrealizowana w nieprawidłowy sposób, lub do wagi *nieprawidłowości, nadużycia finansowego* lub *naruszenia obowiązków*) od *maksymalnej kwoty dotacji*.

Ostateczna kwota dotacji jest niższą z następujących kwot:

- (a) kwoty otrzymanej w wyniku etapów 1–3 lub
- (b) zmniejszonej kwoty dotacji w wyniku etapu 4.

ARTYKUŁ II.26 – ODZYSKANIE ŚRODKÓW

II.26.1 Odzyskanie środków

Jeżeli na podstawie warunków umowy pewna kwota podlega odzyskaniu, beneficjent jest zobowiązany zwrócić ją Komisji.

Beneficjent jest odpowiedzialny za zwrócenie wszelkich kwot nienależnie wypłaconych przez Komisję jako wkład na poczet kosztów poniesionych przez podmioty z nim powiązane.

II.26.2 Procedura odzyskania środków

Przed odzyskaniem środków Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- (a) informuje go o zamiarze odzyskania nienależnie wypłaconych środków,
- (b) podaje wysokość należnej kwoty oraz powód odzyskania oraz
- (c) wzywa beneficjenta do przedstawienia wszelkich uwag w określonym terminie.

Jeśli nie przedstawiono uwag lub jeśli, mimo przedłożenia uwag przez beneficjenta, Komisja podejmie decyzję o kontynuacji procedury odzyskania, Komisja może potwierdzić odzyskanie przez przesłanie beneficjentowi *formalnego powiadomienia* składającego się z noty debetowej i określającego warunki i termin płatności.

Jeśli w terminie wyszczególnionym w notce debetowej nie dokonano płatności, Komisja odzyskuje należną kwotę poprzez:

- (a) potrącenie jej, bez uprzedniej zgody beneficjenta, z kwot należnych beneficjentowi od Komisji lub agencji wykonawczej (z budżetu Unii lub Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom)) („potrącenie”);

w wyjątkowych okolicznościach, gdy jest to konieczne z punktu widzenia ochrony interesów finansowych Unii, Komisja może dokonać potrącenia środków przed ustaloną datą płatności.

Do Sądu Unii Europejskiej można wnieść skargę przeciwko takiemu potrąceniu zgodnie z art. 263 TFUE;

- (b) wykorzystanie gwarancji finansowej w przypadkach przewidzianych zgodnie z art. I.4.2 („wykorzystanie gwarancji finansowej”);
- (c) zastosowanie kroków prawnych przewidzianych w art. II.18.2 lub w Warunkach szczegółowych lub przyjęcie decyzji stanowiącej tytuł egzekucyjny, jak przewidziano w art. II.18.3.

II.26.3 Odsetki za zwłokę

Jeżeli w terminie określonym w nocie debetowej nie dokonano płatności, do kwoty podlegającej odzyskaniu dolicza się odsetki za opóźnienie w płatnościach w wysokości określonej w art. I.4.13, naliczane począwszy od dnia następującego po terminie płatności określonym w nocie debetowej do dnia (włącznie), w którym Komisja otrzymała płatność całej kwoty.

Częściowe płatności pokrywają w pierwszej kolejności opłaty i odsetki za opóźnienie w płatnościach, a dopiero w dalszej kolejności kwotę główną.

II.26.4 Opłaty bankowe

Opłaty bankowe związane z odzyskaniem środków ponosi beneficjent, chyba że zastosowanie mają przepisy dyrektywy 2007/64/WE⁴.

ARTYKUŁ II.27 – KONTROLE, AUDYTY I OCENA

II.27.1 Kontrole techniczne i finansowe, audyty oraz oceny okresowe i końcowe

W trakcie realizacji *działania* lub w późniejszym okresie Komisja może przeprowadzić kontrole techniczne i finansowe oraz audyty, aby stwierdzić, czy beneficjent realizuje *akcję* w sposób prawidłowy i przestrzega zobowiązań wynikających z Umowy. Może także przeprowadzić kontrolę wymaganej ustawowo dokumentacji beneficjenta do celów okresowego oszacowania płatności ryczałtowej, kosztów jednostkowych lub stawek zryczałtowanych.

Informacje i dokumenty przedstawione w ramach kontroli i audytów należy traktować jako poufne.

Dodatkowo Komisja może przeprowadzić okresową lub końcową ocenę skutków *działania* pod względem osiągnięcia celu danego programu unijnego.

Kontrole, audyty i oceny dokonywane przez Komisję mogą być przeprowadzane bezpośrednio przez pracowników Komisji lub przez podmiot zewnętrzny upoważniony do stosownych działań w jej imieniu.

Komisja może inicjować takie kontrole, audyty i oceny w trakcie realizacji umowy oraz przez okres pięciu lat od dnia płatności salda. Okres ten jest ograniczony do trzech lat w przypadku, gdy *maksymalna kwota dotacji* nie przekracza 60 000 EUR.

Procedurę kontroli, audytu lub oceny uznaje się za rozpoczętą z dniem otrzymania stosownego pisma przesłanego przez Komisję, w którym ogłasza się jej rozpoczęcie.

⁴ Dyrektywa 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniająca dyrektywy 97/7/WE, 2002/65/WE, 2005/60/WE i 2006/48/WE i uchylająca dyrektywę 97/5/WE.

Jeżeli audyt dotyczy podmiotu powiązanego, beneficjent informuje o tym ten podmiot powiązany.

II.27.2 Obowiązek przechowywania dokumentów

Beneficjent przechowuje na odpowiednim nośniku wszystkie oryginały dokumentów, w szczególności dowody rachunkowe i podatkowe, w tym oryginały w formie elektronicznej, jeśli zezwala na to prawo krajowe i na określonych w nim warunkach, przez okres pięciu lat od dnia płatności salda.

Obowiązkowy okres przechowywania dokumentów jest ograniczony do trzech lat w przypadku, gdy *maksymalna kwota dotacji* nie przekracza 60 000 EUR.

Okresy ustalone w akapitach pierwszym i drugim są dłuższe, jeśli trwają audyty, procedury odwołań, spory lub dochodzenie roszczeń dotyczące dotacji, w tym w przypadkach, o których mowa w art. II.27.7. W takich przypadkach beneficjent przechowuje dokumenty do chwili zakończenia takich audytów, procedur odwołań, sporów lub dochodzenia roszczeń.

II.27.3 Obowiązek przedstawienia informacji

Beneficjent przedstawia wszelkie informacje, w tym informacje w formie elektronicznej, o które zwróciła się Komisja lub wszelkie inne podmioty zewnętrzne przez nią upoważnione.

Jeżeli beneficjent nie wypełnia zobowiązania określonego w akapicie pierwszym, Komisja może uznać:

- (a) wszelkie koszty niewystarczająco uzasadnione informacjami przedstawionymi przez beneficjenta za niekwalifikowalne;
- (b) wszelkie finansowanie niepowiązane z kosztami, wkład jednostkowy, wkład w formie kwoty ryczałtowej lub wkład według stawki zryczałtowanej niewystarczająco uzasadnione informacjami przekazanymi przez beneficjenta za nienależne.

II.27.4 Wizyty na miejscu

Podczas wizyty na miejscu beneficjent udziela pracownikom Komisji oraz osobom trzecim upoważnionym przez Komisję odpowiedniego prawa dostępu do miejsc i lokali, w których *akcja* jest lub była realizowana, a także do wszelkich informacji, włącznie z informacjami w formie elektronicznej.

Beneficjent dopilnowuje, aby w momencie wizyty na miejscu informacje były łatwo dostępne oraz aby wymagane informacje były przekazywane w odpowiedniej formie.

Jeżeli beneficjent odmówi dostępu do miejsc, lokali i informacji zgodnie z wymogami w akapicie pierwszym i drugim, Komisja może uznać:

- (a) wszelkie koszty niewystarczająco uzasadnione informacjami przedstawionymi przez beneficjenta za niekwalifikowalne;
- (b) wszelkie finansowanie niepowiązane z kosztami, wkład jednostkowy, wkład w formie kwoty ryczałtowej lub wkład według stawki zryczałtowanej

niewystarczająco uzasadnione informacjami przekazanymi przez beneficjenta za nienależne.

II.27.5 Kontradyktoryjne postępowanie audytowe

Na podstawie ustaleń dokonanych podczas audytu sporządza się raport tymczasowy („projekt sprawozdania z audytu”). Komisja lub jej upoważniony przedstawiciel przesyłają sprawozdanie beneficjentowi, który ma 30 dni kalendarzowych od daty jego otrzymania na przedstawienie uwag. Sprawozdanie końcowe („końcowe sprawozdanie z audytu”) należy przesłać beneficjentowi w ciągu 60 dni kalendarzowych od upływu terminu na przedstawienie uwag.

II.27.6 Skutki ustaleń audytowych

Na podstawie ostatecznych ustaleń z audytu Komisja może podjąć wszelkie działania, jakie uzna za stosowne, w tym odzyskać całość lub część dokonanych płatności, jak przewidziano w art. II.26.

Jeśli końcowe ustalenia z audytu zostaną dokonane po płatności salda, kwota, którą należy odzyskać, odpowiada różnicy między zrewidowaną ostateczną kwotą dotacji, ustaloną zgodnie z art. II.25, a całkowitą kwotą wypłaconą beneficjentowi na mocy umowy w związku z realizacją *działania*.

II.27.7 Korekta systemowych lub powtarzających się nieprawidłowości, nadużyć finansowych lub naruszeń obowiązków

II.27.7.1 Komisja może przenieść ustalenia z audytu dotyczące innych dotacji na przedmiotową dotację, jeżeli:

- (a) stwierdzono, że beneficjent dopuścił się systemowych lub powtarzających się *nieprawidłowości, nadużyć finansowych lub naruszeń obowiązków* w związku z innymi dotacjami UE lub Euratomu, które zostały udzielone temu beneficjentowi na podobnych warunkach, i te *nieprawidłowości, nadużycia finansowe lub naruszenia obowiązków* mają istotny wpływ na przedmiotową dotację oraz
- (b) ostateczne ustalenia audytowe zostaną przesłane beneficjentowi w postaci formalnego powiadomienia, wraz z wykazem dotacji, na które ustalenia mają wpływ w okresie, o którym mowa w art. II.27.1.

Przeniesienie wyników audytu może doprowadzić do:

- (a) odrzucenia kosztów jako koszty niekwalifikowalne,
- (b) zmniejszenia dotacji, jak przewidziano w art. II.25.4,
- (c) odzyskania nienależnie wypłaconych środków, jak przewidziano w art. II.26,
- (d) zawieszenia płatności, jak przewidziano w art. II.24.1,
- (e) zawieszenia realizacji *działania*, jak przewidziano w art. II.16.2,
- (f) rozwiązania umowy, jak przewidziano w art. II.17.2.

II.27.7.2 Komisja musi przesłać beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym informuje go o systemowych lub powtarzających się *nieprawidłowościach, nadużyciach*

finansowych lub naruszeniach obowiązków oraz o zamiarze przeniesienia ustaleń z audytu, przekazując mu jednocześnie wykaz dotacji, których to dotyczy.

- (a) Jeżeli wyniki dotyczą kwalifikowalności kosztów, obowiązuje następująca procedura:

Etap 1 – *Formalne powiadomienie* zawiera:

- (i) wezwanie do przedstawienia uwag do wykazu dotacji, na które ustalenia mają wpływ;
- (ii) wezwanie do przedstawienia skorygowanych sprawozdań finansowych dotyczących wszystkich dotacji, na które ustalenia mają wpływ;
- (iii) w miarę możliwości stopę korekty na potrzeby ekstrapolacji ustaloną przez Komisję w celu obliczenia kwot, które zostaną odrzucone, z uwagi na systemowe lub powtarzające się *nieprawidłowości, nadużycia finansowe* lub *naruszenia obowiązków*, w przypadku gdy beneficjent:
 - uzna, że przedstawienie skorygowanych sprawozdań finansowych nie jest możliwe lub wykonalne albo
 - nie przedstawi skorygowanych sprawozdań finansowych.

Etap 2 — Beneficjent ma 60 dni kalendarzowych od otrzymania *formalnego powiadomienia* na przedstawienie uwag i skorygowanych sprawozdań finansowych lub zaproponowanie należycie uzasadnionej propozycji alternatywnej metody korekty. W uzasadnionych przypadkach Komisja może przedłużyć ten okres.

Etap 3 — Jeżeli beneficjent przedłoży skorygowane sprawozdania finansowe, które uwzględniają ustalenia z audytu, Komisja określi kwotę podlegającą korekcie na podstawie tych skorygowanych sprawozdań.

Jeżeli beneficjent zaproponuje alternatywną metodę korekty i Komisja ją zaakceptuje, Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- (i) informuje go, że akceptuje alternatywną metodę,
- (ii) podaje kwotę skorygowanych kosztów kwalifikowalnych określonych przy zastosowaniu tej metody.

W innym przypadku Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- (i) informuje go, że nie akceptuje uwag ani zaproponowanej metody alternatywnej,
- (ii) podaje kwotę skorygowanych kosztów kwalifikowalnych określonych przy zastosowaniu metody ekstrapolacji, o której Komisja uprzednio powiadomiła beneficjenta.

Jeżeli systemowe lub powtarzające się *nieprawidłowości, nadużycia finansowe* lub *naruszenia obowiązków* zostaną stwierdzone po wypłacie salda, kwota, którą należy odzyskać, stanowi różnicę między:

- (i) skorygowaną kwotą dotacji, określoną zgodnie z art. II.25 na podstawie skorygowanych kosztów kwalifikowalnych zadeklarowanych przez beneficjenta i zatwierdzonych przez Komisję lub na podstawie skorygowanych kosztów kwalifikowalnych po ekstrapolacji a
 - (ii) całkowitą kwotą wypłaconą beneficjentowi na mocy umowy z tytułu realizacji *działania*;
- (b) jeżeli ustalenia dotyczą nieprawidłowej realizacji lub naruszenia innego obowiązku, procedura wygląda następująco:

Etap 1 – Formalne powiadomienie zawiera:

- (i) wezwanie beneficjenta do przedstawienia uwag do wykazu dotacji, na które ustalenia mają wpływ; oraz
- (ii) ryczałtową stopę korekty, którą Komisja zamierza zastosować w odniesieniu do *maksymalnej kwoty dotacji* lub jej części, zgodnie z zasadą proporcjonalności.

Etap 2 — Beneficjent ma 60 dni kalendarzowych od otrzymania *formalnego powiadomienia* na przedstawienie uwag lub zaproponowanie należyście uzasadnionej propozycji alternatywnej stawki zryczałtowanej.

Step 3 — Jeżeli Komisja zaakceptuje alternatywną stawkę zryczałtowaną zaproponowaną przez beneficjenta, przesyła mu *formalne powiadomienie*, w którym:

- (i) informuje go, że akceptuje alternatywną stawkę zryczałtowaną,
- (ii) podaje kwotę dotacji skorygowaną przez zastosowanie tej stawki zryczałtowanej.

W innym przypadku Komisja przesyła beneficjentowi *formalne powiadomienie*, w którym:

- (i) informuje go, że nie akceptuje uwag ani zaproponowanej alternatywnej stawki zryczałtowanej,
- (ii) podaje kwotę dotacji skorygowaną przez zastosowanie stawki zryczałtowanej, o której Komisja uprzednio powiadomiła beneficjenta.

Jeżeli systemowe lub powtarzające się *nieprawidłowości, nadużycia finansowe* lub *naruszenia obowiązków* zostaną stwierdzone po wypłacie salda, kwota, którą należy odzyskać, stanowi różnicę między:

- (i) skorygowaną ostateczną kwotą dotacji po korekcie finansowej według stawki ryczałtowej a
- (ii) całkowitą kwotą wypłaconą beneficjentowi na mocy umowy z tytułu realizacji *działania*.

II.27.8 Prawa OLAF-u

Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) ma takie same prawa jak Komisja w zakresie kontroli i dochodzeń, w szczególności prawo dostępu.

Na mocy rozporządzenia Rady (Euratom, WE) nr 2185/96⁵ i rozporządzenia (UE, Euratom) nr 883/2013⁶ OLAF może również przeprowadzać kontrole na miejscu i inspekcje zgodnie z procedurami ustanowionymi w prawie Unii w celu ochrony interesów finansowych Unii przed *nadużyciami finansowymi* i innymi *nieprawidłowościami*.

W stosownych przypadkach ustalenia OLAF-u mogą doprowadzić do tego, że Komisja odzyska środki od beneficjenta.

Ponadto wyniki dochodzenia przeprowadzonego przez OLAF mogą prowadzić do wszczęcia postępowania karnego na podstawie przepisów prawa krajowego.

II.27.9 Prawa Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i Prokuratury Europejskiej

Na potrzeby kontroli, audytów i dochodzeń Europejski Trybunał Obrachunkowy i Prokuratura Europejska ustanowiona rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939 mają takie same prawa jak Komisja, w szczególności prawo dostępu.

⁵ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF).